

Національна академія педагогічних наук України
Міністерство освіти і науки України
Відділення загальної середньої освіти НАПН України
Інститут педагогіки НАПН України
Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija (Республіка Латвія)
LUMEN Conference Center (Румунія)
Sankiri University (Туреччина)
Kirsehir Ahi Evran University (Туреччина)
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

СВІТ ДИДАКТИКИ: ДИДАКТИКА В СУЧАСНОМУ СВІТІ

*Збірник матеріалів
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
присвяченої 30-ій річниці Незалежності України та
95-ій річниці від дня заснування Інституту педагогіки НАПН України*

21-22 вересня 2021 року

Київ - 2021

Національна академія педагогічних наук України
Міністерство освіти і науки України
Відділення загальної середньої освіти НАПН України
Інститут педагогіки НАПН України
Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija (Республіка Латвія)
LUMEN Conference Center (Румунія)
Sankiri University (Туреччина)
Kirsehir Ahi Evran University (Туреччина)
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

«СВІТ ДИДАКТИКИ: ДИДАКТИКА В СУЧАСНОМУ СВІТІ»

**Збірник матеріалів
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції**

присвяченої 30-ій річниці Незалежності України та
95-ій річниці від дня заснування Інституту педагогіки НАПН України

21-22 вересня 2021 р.

Київ
«Видавництво Людмила»
2021

*Рекомендовано до друку вченою радою Інституту педагогіки НАПН України
(протокол № 12 від 18 жовтня 2021 року)*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Калініна Людмила Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, вчений секретар Інституту педагогіки НАПН України

Опалюк Тетяна Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Базиль Людмила Олександрівна, доктор педагогічних наук, доцент, учений секретар Інституту ПТО НАПН України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Малихін Олександр Володимирович, доктор педагогічних наук, професор

Арістова Наталія Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор

Попов Роман Анатолійович, доктор педагогічних наук, доцент

Алексєєва Світлана Володимирівна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник

Шелестова Людмила Володимирівна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник

Барановська Олена Володимирівна, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник

Кравчук Ольга Павлівна, кандидат педагогічних наук

Загорулько Марина Олександрівна

Тетик Валентина Романівна

Ліпчевська Інна Леонідівна

С95 Світ дидактики: дидактика в сучасному світі: зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 21-22 вересня 2021 р. / за наук. ред. доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена (академіка) НАПН України О. Топузова; доктора педагогічних наук, професора О. Малихіна. Київ : «Видавництво Людмила», 2021. 247 с.

ISBN 978-617-8071-10-3

До збірника увійшли матеріали учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Світ дидактики: дидактика в сучасному світі» (21-22 вересня 2021 р.), присвяченої 30-ій річниці Незалежності України та 95-ій річниці від дня заснування Інституту педагогіки НАПН України.

У матеріалах конференції розглянуто питання теорії і методології сучасних дидактичних процесів; психолого-дидактичних проблем організації освітнього процесу в умовах інформаційного суспільства; тенденцій розвитку сучасної дидактики: зарубіжний досвід; трансформаційних процесів в освіті XXI століття: дистанційне та змішане навчання; формальної, неформальної, інформальної освіти; інноваційних підходів, технологій, методик, методів, прийомів і засобів навчання.

Збірник адресовано науковцям, науково-педагогічним працівникам, педагогам, докторантам, аспірантам, студентам.

УДК 37.02(063)

За зміст публікацій, достовірність інформації, цитат, покликань на літературні джерела відповідальність несуть автори.

ISBN 978-617-8071-10-3

© Інститут педагогіки НАПН України, 2021

© «Видавництво Людмила», 2021

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

В умовах, спричинених поширенням пандемії Covid-19, гостро постало питання ефективної організації освітнього процесу у всіх типах закладів освіти. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» заклади вищої освіти мають автономію стосовно організації освітнього процесу. Одним із варіантів організації освітнього процесу підготовки студентів педагогічних спеціальностей взагалі та майбутніх учителів початкової школи зокрема, може виступати організація освітнього процесу в умовах змішаного навчання.

Змішане навчання (blended learning) – це поєднання дистанційного (онлайн) навчання та навчання в закладі освіти (офлайн). При змішаному навчанні інструкції/теорія, які студент опрацьовує онлайн (чи то у формі самостійного опрацювання матеріалів, чи при перегляді демонстраційних відео, чи при перегляді відеозапису лекції, тощо), знаходять своє застосування офлайн (тобто у приміщенні закладу вищої освіти під час практичних та семінарських занять). Всі активності та заняття, що відбуваються офлайн мають поєднуватись та на практиці закріплювати знання, здобуті студентом при самостійній роботі онлайн.

За визначенням А. Стрюка, Ю. Триуса, В. Кухаренка (Теорія та практика змішаного навчання, 2016) змішане навчання – це цілеспрямований процес здобування знань, набуття вмінь та навичок в умовах інтеграції аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності суб'єктів освітнього процесу на основі впровадження і взаємного доповнення технологій традиційного, електронного, дистанційного та мобільного навчання за наявності самоконтролю студента за часом, місцем, маршрутами та темпом навчання.

Важливо в організації змішаного навчання узгодити розклад уроків з особливостями проведення онлайн та офлайн-занять. На формування розкладу впливають освітні програми, навчальні плани, санітарні вимоги тощо.

Управління навчальним процесом в умовах змішаного навчання, на думку О. Мусяковської, здійснюється в комбінованому режимі: викладач особисто контролює навчальний процес під час офлайн занять і використовує автоматизовану систему моніторингу і контролю за самостійною та індивідуальною навчальною роботою студента через системи керування навчанням типу Moodle, LearningSpace, WebCT, ILIAS, та інші.

Важливим складником, який впливає на ефективність підготовки майбутніх вчителів початкової школи є організація їх самостійної роботи. В умовах змішаного навчання самостійна робота студентів може бути індивідуальною, парною і групою. Для ефективного навчання майбутній учитель початкової школи повинен володіти методами планування і організації самостійної роботи з навчальним матеріалом, навичками самоосвіти. Консультація в умовах змішаного навчання є однією із форм керівництва самостійною роботою студентів.

Блок психолого-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкової школи охоплює різні навчальні дисципліни, серед яких: педагогіка, загальна та вікова психологія, педагогічна психологія, основи педагогічних досліджень. Зазначені дисципліни забезпечують базову психолого-педагогічну підготовку майбутнього вчителя початкової школи, формують педагогічне мислення, педагогічну компетентність. Через індивідуалізацію навчальних психолого-педагогічних дисциплін (виконання індивідуальних робіт, завдань, написання педагогічних есе, виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань).

При дистанційному навчанні, яке передбачає збільшення обсягу самостійної роботи студентів, зростає необхідність організації постійної підтримки навчального процесу з боку викладачів. Важливе місце в системі підтримки займає проведення консультацій, які тепер ускладнюються з точки зору дидактичних цілей: вони зберігаються як самостійні форми

організації навчального процесу, і разом з тим виявляються включеними в інші форми навчальної діяльності (лекції, практики, семінари, лабораторні практикуми і таке інше).

В умовах змішаного навчання можуть бути організовані:

- консультації, що проводяться викладачем безпосередньо в аудиторії; вони становлять 10-15% часу, відведеного навчальним планом на консультації;
- офлайн-консультації, які проводяться викладачем курсу за допомогою електронної пошти складають близько половини часу, що відводиться навчальним планом на консультації;
- онлайн-консультації; проводяться викладачем курсу, наприклад, за допомогою програми Skype; вони складають більш ніж однієї третини всього консультаційного часу за навчальним планом.

О. Хмель стверджує, що психолого-педагогічні особливості організації навчального процесу в системі дистанційного навчання, також є характерними і для дистанційного навчання в умовах професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів. До таких особливостей науковець відносить:

- зміщення акцентів на самостійну діяльність студентів;
- необхідність формування навичок дистанційної взаємодії (обов'язкова комп'ютерна грамотність викладачів і студентів, зокрема володіння навичками застосування різноманітних телекомунікаційних технологій, ресурсами Інтернет і професійне володіння письмовою формою мови);
- зміна способів взаємодії між викладачами та студентами завдяки новим інформаційним технологіям;
- гнучкість навчання незалежно від проживання кожного із суб'єктів та часу проведення занять, що дає можливість організувати навчання в зручний для кожного час.

Змішане навчання надає певні переваги: ефективне використання часу; гнучкість; оптимальний контроль прогресу студентів; більший вибір засобів діагностики; інтерактивність; навчання в командах; виконання частини роботи у звичних комфортних умовах; економічність за рахунок скорочення кількості поїздок; урахування індивідуальних характеристик студентів в організації взаємодії з викладачем (Bickerton, 2015).

Також варто відзначити й негативи змішаного навчання, до яких можна віднести такі: викладачеві потрібен час, щоб розмістити необхідний матеріал у мережі; викладачі потребують підготовки щодо застосування цього методу навчання, щоб зробити його ефективним; студентам необхідно показати, як використовувати засоби технологій і що від них очікується; студенти повинні витратити певну частину свого вільного часу на навчання (Guo, 2013).

Також слід враховувати о серед основних причин неефективної організації навчального процесу можна виокремити недостатнє врахування індивідуального досвіду, рівня їхньої психолого-педагогічної підготовки, усвідомлення власних та професійних потреб і проблем. На цій підставі робимо висновок про невідповідність психолого-педагогічних умов потребам студентів, зокрема, у самореалізації в галузі фахової діяльності. Пояснюємо це тим, що технологію процесу навчання орієнтовано переважно на фахову діяльність, а не на розвиток самосвідомості, стимулювання до самоосвіти в галузі психолого-педагогічних дисциплін. Саме тому, на нашу думку, важливим завданням є педагогічно цілеспрямована організація особистісно орієнтованого навчання студентів, системне засвоєння як фахових дисциплін, так і психолого-педагогічних, урахування їхнього особистісного потенціалу в процесі здобуття фахової кваліфікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мусійовська, О. Ф. (2016). *Дидактичні умови використання технологій комбінованого навчання іноземних мов студентів технічних спеціальностей*. (Дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.09. «Теорія навчання»).
2. Кухаренко, В. М., Березенська, С. М., Бугайчук, К. Л. (2016). *Теорія та практика змішаного навчання : монографія*. Харків : Міськдрук, НТУ ХП.

3. Хмель, О. В. Психолого-педагогічні особливості системи дистанційного навчання. (2005). *Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка*. № 11, 181–190.
4. Bickerton, Ph. (2015). *7 Reasons Blended Learning is The Future of Training*. Retrieved from <http://trainingstation.walkme.com/7-reasons-blended-learning-future-training/>.
5. Guo, Ph. (2013). *Optimal Video Length for Student Engagement*. Retrieved from <https://www.edx.org/blog/optimal-video-length-student-engagement>.

Козирєв Є. В.
TOP Quality School
(Харків, Україна)

E-LEARNING ЯК НОВІТНЯ ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ

У наш час Інтернет-технологій багато аспектів життя переноситься в мережу, прискорюючи тим самим темпи розвитку інформаційного суспільства. Не стає виключенням і освіта. Експерти ЮНЕСКО вважають, що для відповідності кваліфікації працівників до рівня інформаційного суспільства, необхідне впровадження в освітній процес електронного навчання, що орієнтує учнів на новий стиль освіти та сприяє розвитку їх умінь та навичок для подальшого навчання протягом усього життя.

Електронне навчання (e-learning) – це система навчання, побудована з використанням інформаційних та телекомунікаційних технологій, Інтернет і мультимедіа, котрі в сучасних умовах широко використовуються як учнями, так і вчителями.

Система електронного навчання дозволяє забезпечувати вивчення хімії, отримувати інформацію та спілкуватися вчителю і учням між собою незалежно від часу та місця знаходження.

Електронне навчання я успішно використовую під час освітньої діяльності, оскільки воно надає безліч переваг: доступне у будь-якому місці і в будь-який час, дозволяє використовувати найрізноманітніші та найсучасніші засоби та методи навчання (текст, відео, тести тощо), забезпечує можливість спілкування учнів між собою та з вчителем у режимі онлайн за межами класу, одночасне звернення великої кількості учнів до багатьох джерел навчальної інформації, застосування в освітньому процесі нових досягнень інформаційних технологій, які сприяють входженню людини у світовий інформаційний простір, використання спеціалізованих форм контролю якості навчальних досягнень учнів.

(http://himikkozirev.ucoz.ua/photo/elektronne_navchannja_khimiji/15#)

Використання електронного навчання, яке в свою чергу включає *дистанційне та мобільне навчання* допускає збереження загальних принципів побудови традиційного навчального процесу і робить його більш цікавим та доступним.

Електронне дистанційне навчання – це різновид дистанційного навчання, за яким учасники і організатори освітнього процесу здійснюють переважно індивідуалізовану взаємодію, використовуючи електронні транспортні системи доставки засобів навчання та інших інформаційних об'єктів.

Дистанційне навчання практично повністю відбувається за допомогою мережі Інтернет і з використанням сучасних мережевих сервісів, встановлюваних і доступних через Інтранет. Отже, на сьогоднішній день дистанційне навчання стало практично повністю електронним, тому доцільним буде розуміти його, як похідне від електронного, адже останнє може здійснюватися і не дистанційно.

У своїй педагогічній діяльності я використовую традиційні on-line сервіси, такі як:

- **Google Форми** - це частина офісного інструментарію Google Drive, для створення текстових форм. Особливістю його є необхідність установки плагіну Flubaroo для автоматичної перевірки та виставлення оцінки за заданими критеріями. Сервіс безкоштовний, але необхідний акаунт в Google.

Бурда М. І.	
Особливості методики практикоорієнтованого навчання математики в гімназії.....	150
Василишина Н.М.	
Сучасні активні методи інтерактивного навчання іноземної мови майбутніх фахівців сфери міжнародних відносин.....	152
Вдовченко В. В.	
Дотримання дидактичних принципів під час художнього проектування об'єктів побуту учнями 5-6, 7-9 класів гімназії.....	154
Власова В. П.	
Використання медіаосвітніх технологій у процесі навчання студентів-філологів в епоху web 2.0.....	159
Вяткін О. В., Бабенко О. В.	
Інноваційні підходи та засоби навчання в умовах пандемії.....	161
Голяд І. С., Тропіна М. А.	
Сучасні можливості створення візуального контенту для розроблення й модернізації навчальних курсів з викладання спецдисциплін.....	164
Hryshko S. V., Nepsha O. V., Prokhorova L. A.	
New pedagogical technologies: Moodle distance learning system in high school.....	166
Дзина Л. С.	
Інтерактивний плакат як інструмент змішаного навчання.....	169
Дячок С. О.	
Редагування вікіпедії як одна з інноваційних форм вивчення літератури та формування читацької грамотності гімназистів.....	171
Єгорова Ю. М.	
Інноваційні технології: вектори оновлення навчального процесу в закладі вищої освіти.....	174
Засєкін Д. О.	
Діяльнісні форми і методи навчання фізики в гімназії.....	176
Кизименко О. М.	
Ведення вчителями освітнього блогу – запорука формування інформаційно-комунікативної компетентності.....	178
Коваленко О. А.	
Організація освітнього процесу підготовки майбутніх учителів початкової школи в умовах змішаного навчання.....	180
Козирєв Є. В.	
E-learning як новітня технологія навчання.....	182
Куликова Л. А.	
Технологія проблемного навчання у викладанні іноземної мови.....	184
Курило В. С., Починкова М. М.	
Упровадження технології розвитку критичного мислення як модернізація системи освіти в ЗВО.....	187
Кучер Д. О., Бабенко О. В.	
Сучасні технології в туристичній індустрії.....	189
Лазоренко Л. В.	
Необхідність упровадження інноваційної методики blended learning в навчання студентів ІТ професійно орієнтованої англійської мови.....	192
Ліпчевська І. Л.	
Візуалізація в освіті: сучасний підхід до використання наочності.....	196
Лісова Н. І.	
Нові дослідження науки про навчання (за книгою Д. Сланіслава «Як ми вчимося. Чому мозок навчається краще, ніж машина... Поки що»).....	197
Мезенцева О. І.	
Епохальне викладання у Вальдорфській школі.....	199